

#mezőgazdaság

#gyümölcsösültetvények

#biogazdálkodás

#öntözés

#telepítés

#kivágás

Megjelenés: 2018. május 29.

Gyümölcsösültetvények összeírása, 2017 – előzetes adatok

A Központi Statisztikai Hivatal (KSH) **2018. február 14. és április 16. között** az Európai Parlament és a Tanács [1337/2011/EU rendeletének](#) megfelelően gyümölcsösültetvény-összeírást hajtott végre. A felmérés az alma, bodza, cseresznye, dió, kajszi, körte, meggy, őszibarack, szilva ültetvényekre terjedt ki.

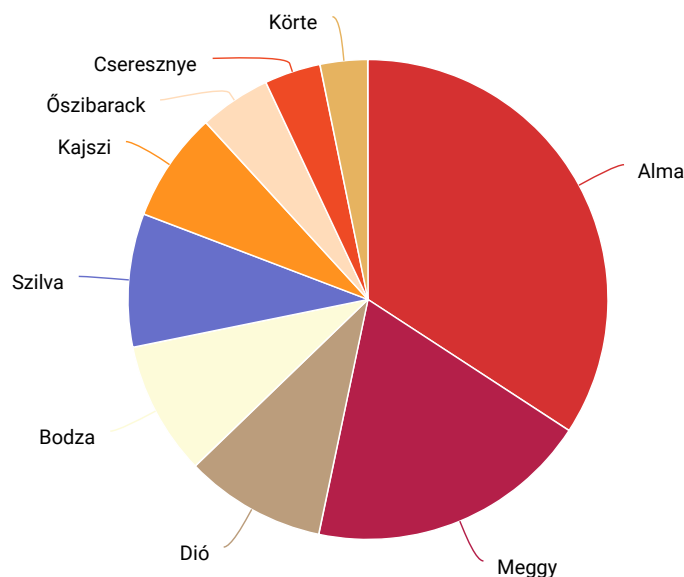

Tartalom

1. A gazdaságok irányítóinak jellemzői
2. Az ültetvényt rendelkező gazdaságok jellemzői
3. Biogazdálkodás
4. Fajtahasználat
5. Telepítés és kivágás
6. Öntözés
7. Módszertan
8. Fogalmak
9. Kapcsolódó hivatkozások

Az összeírás végeredményeként 73 ezer hektárnyi gyümölcsössterületről rendelkezünk részletes szerkezeti adatokkal. Az előzetes eredmények alapján az összeírt terület 53%-án két gyümölcsfajt, almát és meggyet termesztettek, ezt követte a dió, a bodza és a szilva.

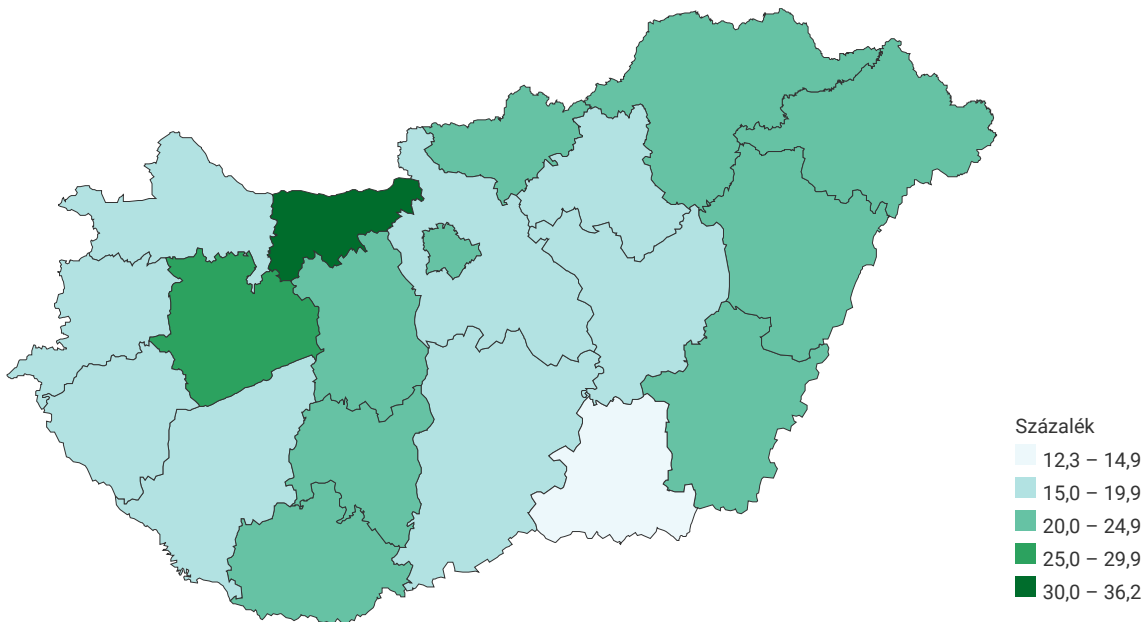
Gyümölcsfajok összeírásban érintett területének nagysága

A gazdaságok irányítóinak jellemzői

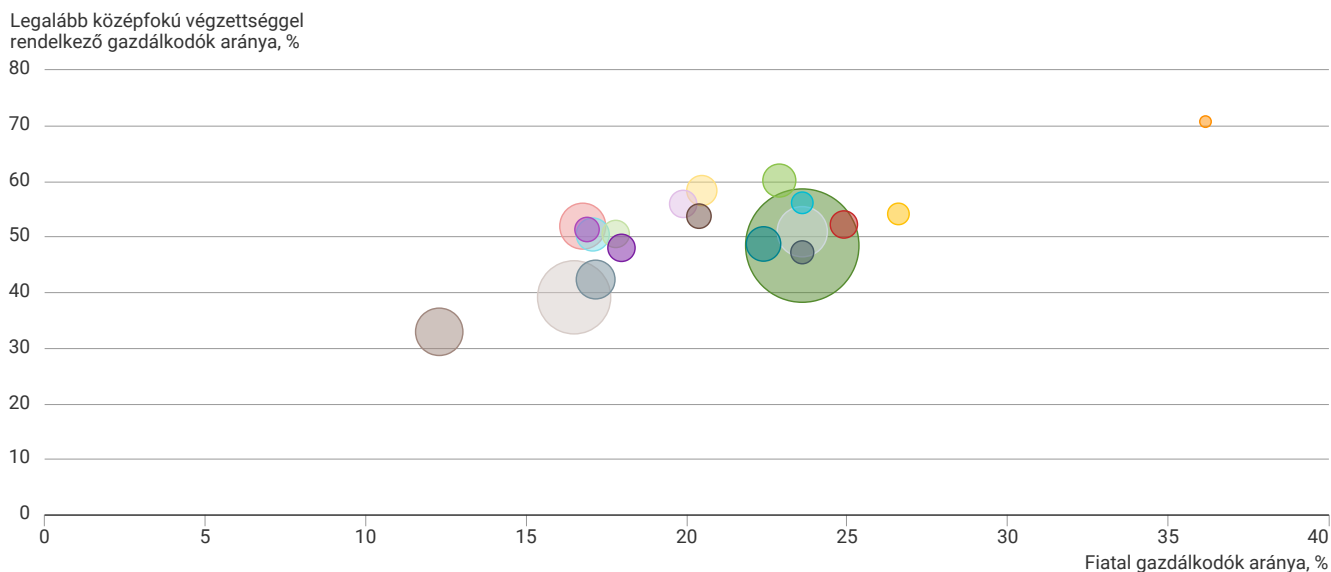
A fiatal (40 év alatti) gazdálkodók aránya országos átlagban 21%-ot tett ki, Komárom-Esztergom megyében tartoztak a legtöbben ebbe a korcsoportba. Csongrád megyében a legalacsonyabb a hányaduk, minden nyolcadik irányító volt csak 40 évnél fiatalabb.

Fiatal (40 év alatti) gazdálkodók aránya megyénként

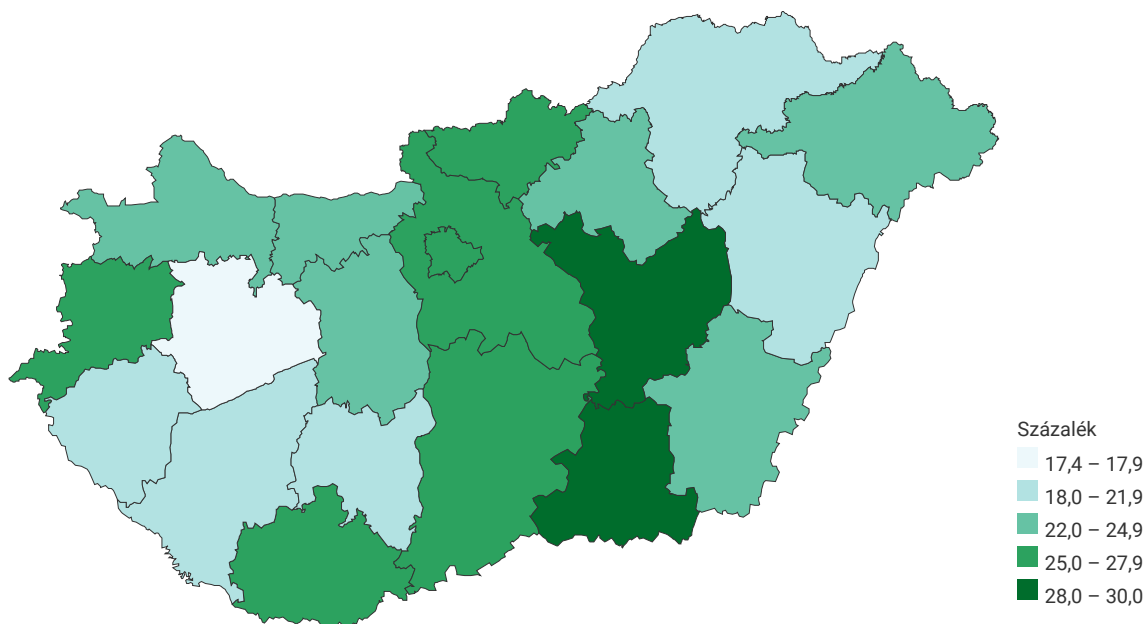
A legtöbb gazdálkodóval és a legnagyobb gyümölcsössterülettel rendelkező Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében a fiatal gazdálkodók aránya megközelítette a 24%-ot. Az adatok alapján erős a korreláció a fiatal gazdálkodók és a legalább középfokú mezőgazdasági végzettséggel rendelkezők aránya között.

A legalább középfokú végzettséggel rendelkező gazdálkodók és a fiatal (40 év alatti) gazdálkodók aránya, valamint a gazdaságszám megyénként

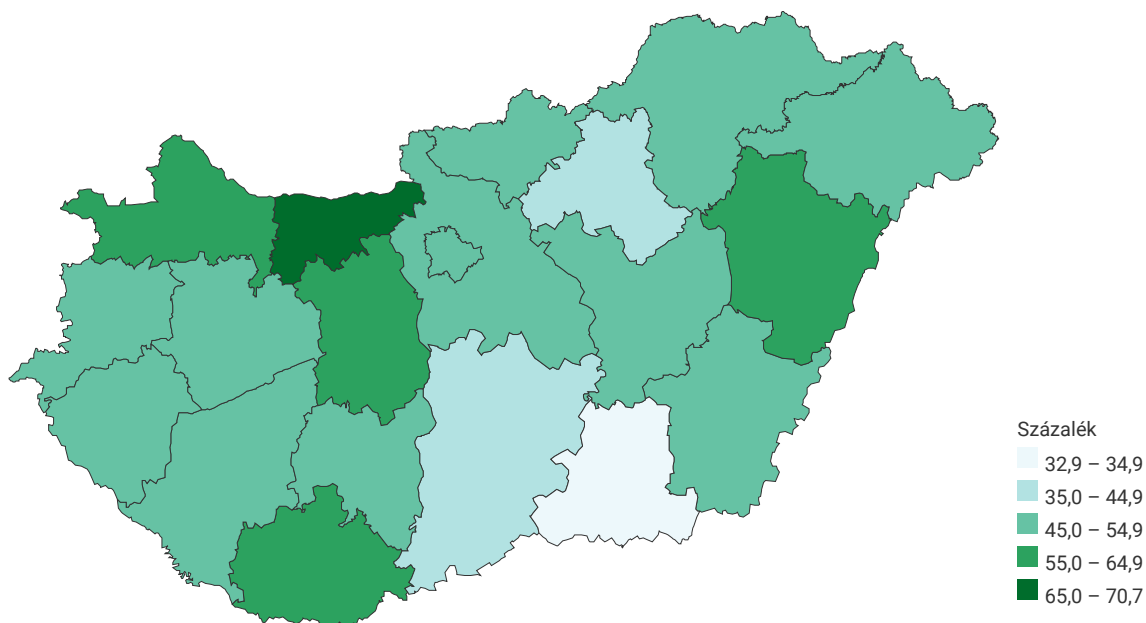
A legalább 65 éves, gyümölcsösültetvényt irányító személyek aránya 23%. Ez az érték Csongrád megyében volt a legmagasabb (30%), Veszprém megyében a legalacsonyabb (17%).

Idős (65 év feletti) gazdálkodók aránya megyénként

A közép- vagy felsőfokú mezőgazdasági végzettséggel rendelkező gyümölcsstermesztő gazdálkodók aránya Heves, Bács-Kiskun és Csongrád megyében volt kisebb a 47%-os átlagértéknél. Kiugróan magas, 71%-os a legalább középfokú mezőgazdasági végzettséggel rendelkező irányítók aránya Komárom-Esztergom megyében. Felsőfokú mezőgazdasági végzettséggel Hajdú-Bihar megyében rendelkeztek a legtöbben, ahol minden harmadik irányítónak ilyen végzettsége volt.

Legalább középfokú mezőgazdasági végzettséggel rendelkezők aránya megyénként

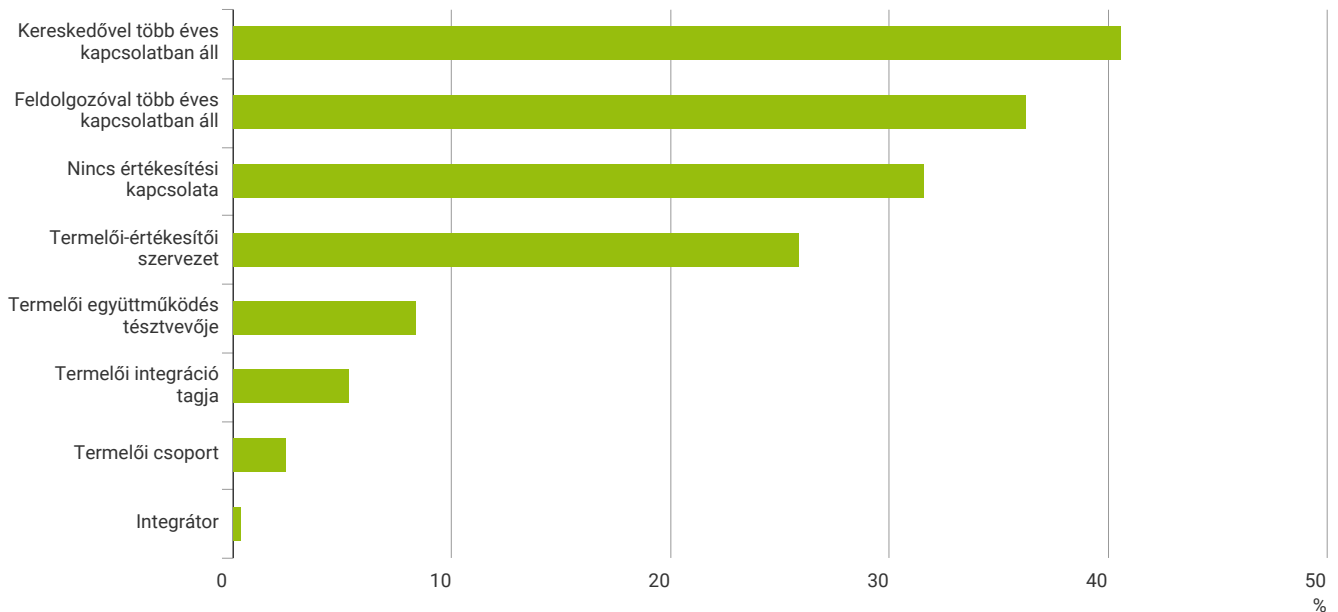
Az ültetvényel rendelkező gazdaságok jellemzői

A gazdaságok 68%-a tartozott valamely értékesítési szerveződéshez, a többi 32%-nak nem volt ilyen kapcsolata.

A gazdaságok a leggyakrabban kereskedővel vagy feldolgozóval álltak többéves kapcsolatban, de a válaszadók viszonylag nagy arányban (26%-ban) jelölték meg a termelői-értékesítői szervezetre (TÉSZ), vagy termelői csoportra (TCS) vonatkozó tagságot is.

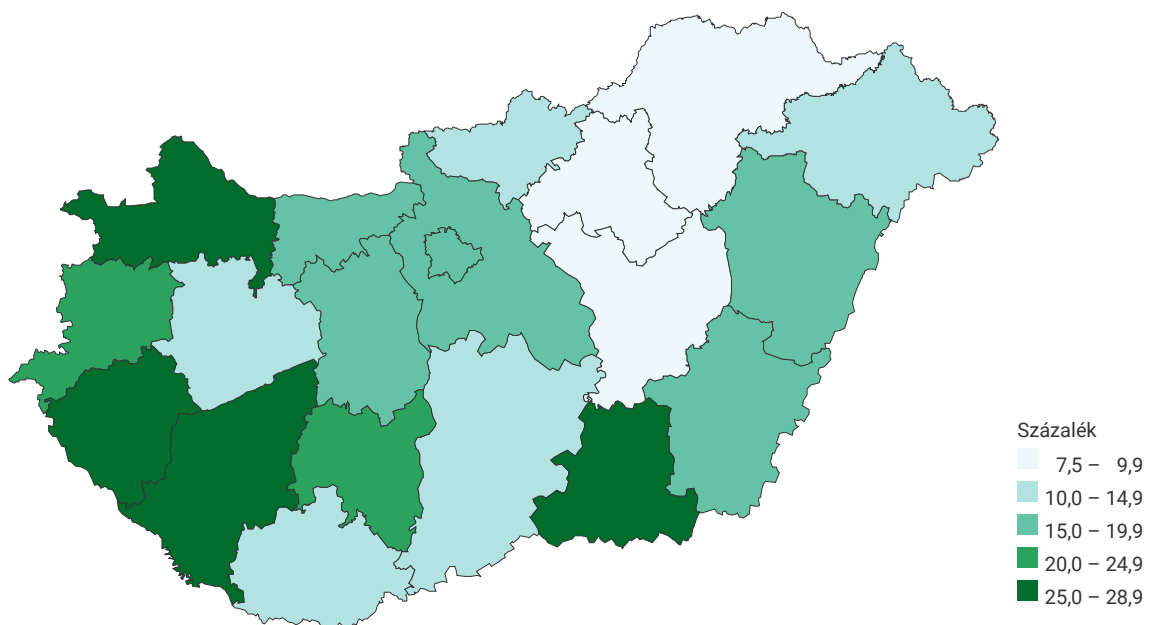
A feldolgozóval több éves kapcsolatban lévő gazdaságok aránya Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében volt a legmagasabb (az összeírásakor 55%). A TЭСZ-, TCS-tagság Fejér megyében a leggyakoribb, a megkérdezett gazdálkodók több mint felét (55%) érintette.

Különbözö értékesítési kapcsolatok gyakorisága

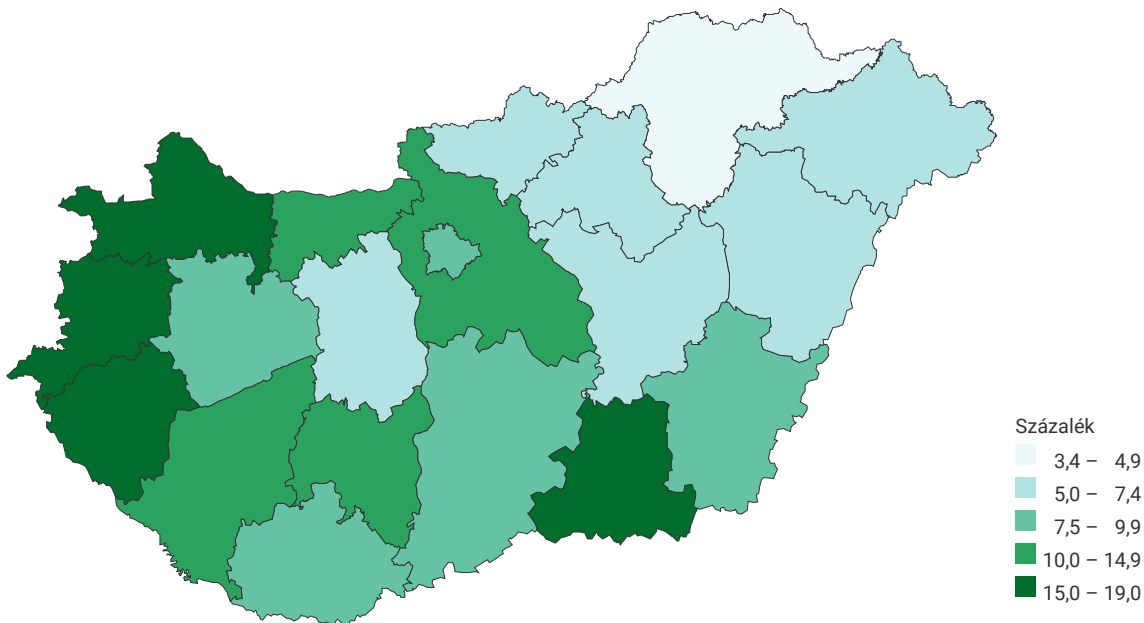
Országos átlagban a gazdaságok 13%-a használ tárolót, ami a Nyugat- és Dél-Dunántúl megyéi mellett Csongrádban a leggyakoribb. Győr-Moson-Sopron megyében a gazdaságok majdnem egyharmada használt tárolót a gyümölcstermés tárolására, a megyében a gazdaságok 18%-a saját tárolóval is rendelkezett.

Tároló, hűtőház használatának gyakorisága megyénként

Országos átlagban a gazdaságok csupán 8%-ának van tároló a tulajdonában. A saját tároló meglétének gyakorisága Borsod-Abaúj-Zemplén megyében a legalacsonyabb, ahol a gazdaságok mindössze 3,0%-a jelentette, hogy van tároló a tulajdonában. A legnagyobb gyümölcsterülettel rendelkező Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében is alacsony azon gazdaságok száma, amelyek rendelkeznek saját tárolóval (6,0%).

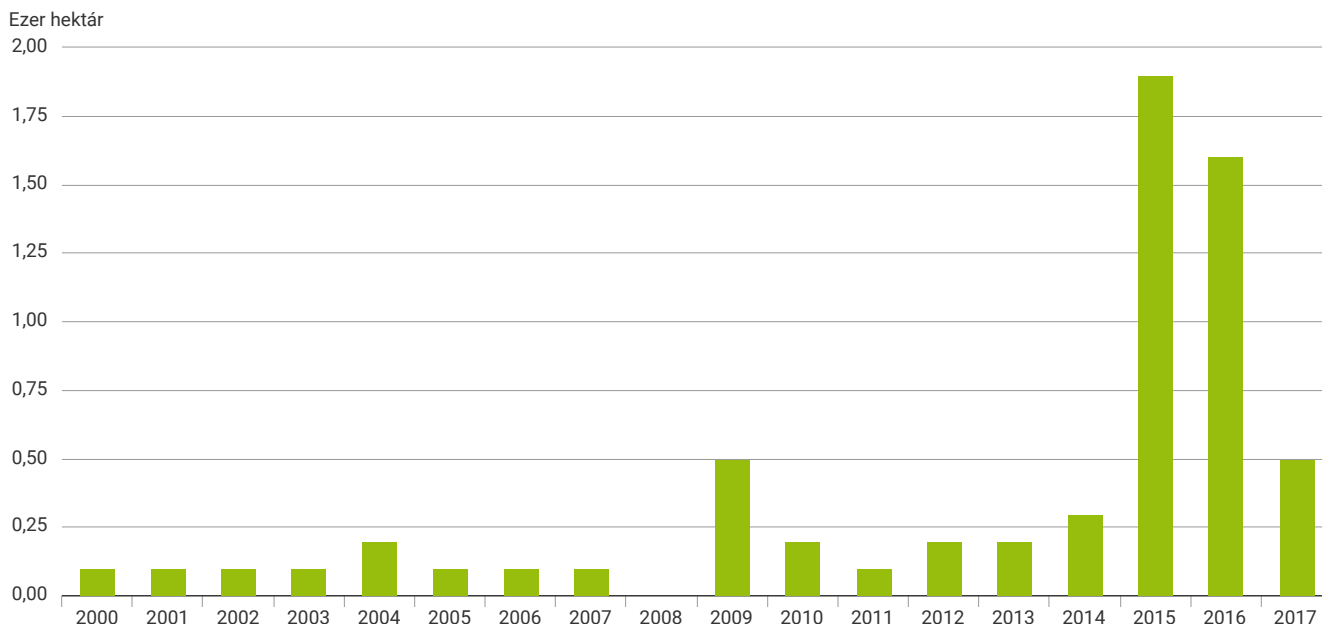
Gazdaságok aránya megyénként, melyeknek van a tulajdonában tároló vagy hűtőház

Biogazdálkodás

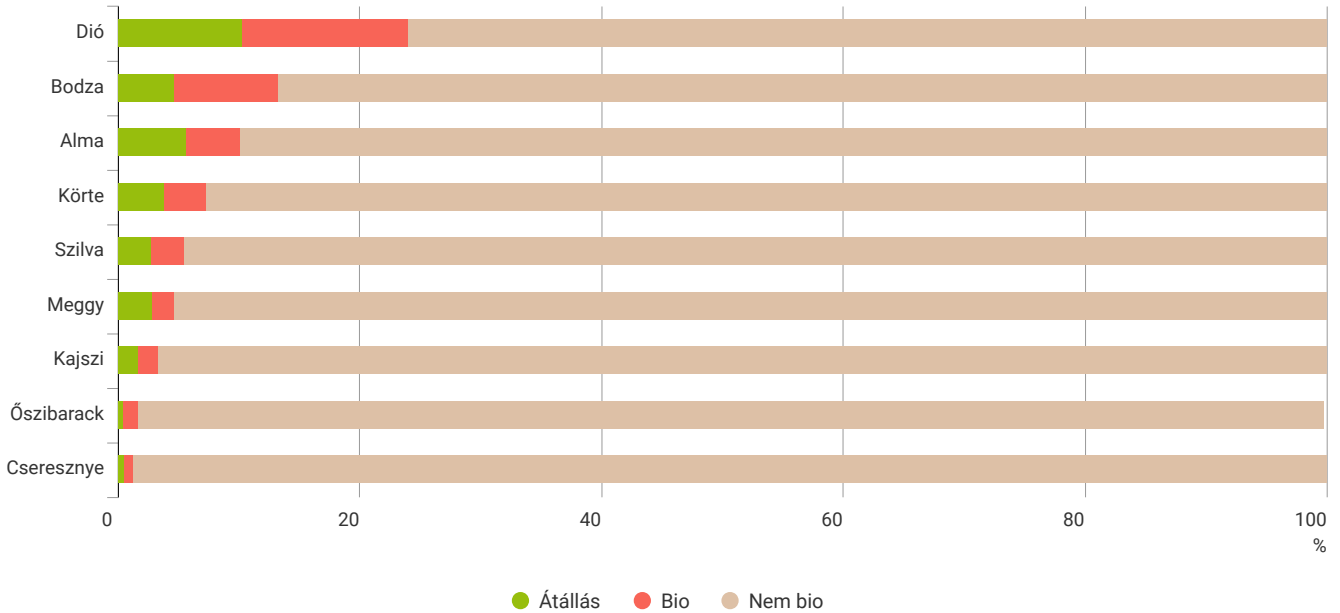
A biogazdálkodásba bevont 6,6 ezer hektár gyümölcsössterület egyik fele már teljesen átállt ökológiai gazdálkodásra, másik fele még átállás alatt van. A biogyümölcs-termesztés terén erőteljes bővülés 2015-től következett be, a bioterületek 62%-a ekkortól jelentkezett ökológiai minősítésbe.

Ökológiai minősítésbe jelentkező ültetvényterületek nagysága

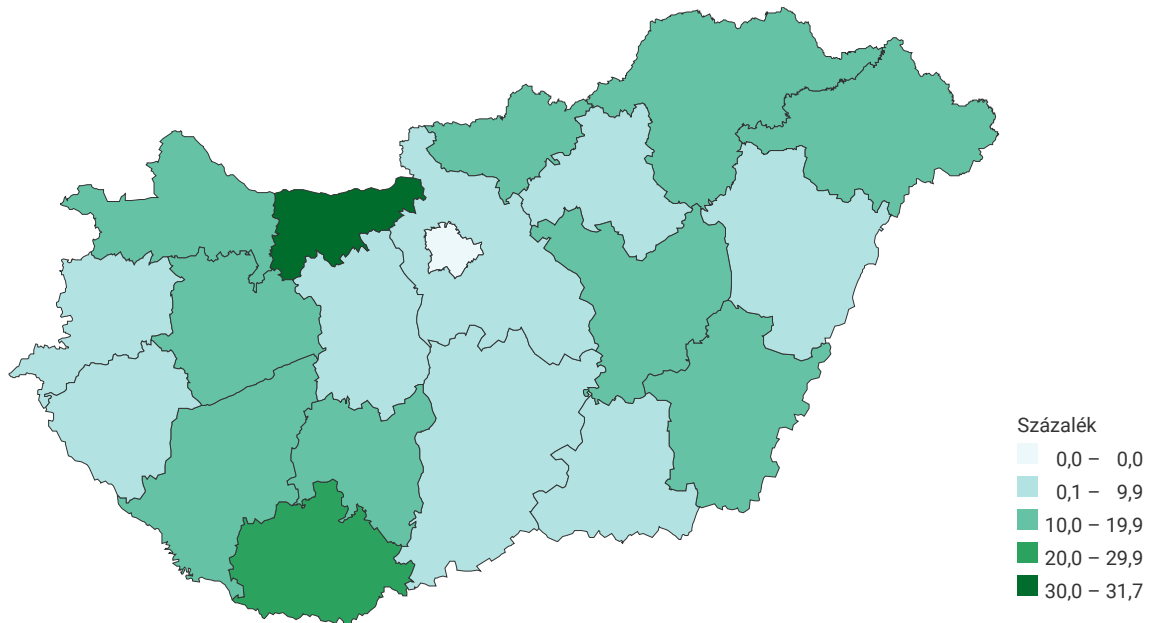
Az adatgyűjtésben érintett gyümölcsfajok területének átlagosan 9,0%-a volt átállás alatti, vagy már átállt bioterület. A biogazdálkodás a dióültetvények esetében a legnagyobb arányú, az összeírás adatai alapján termesztési területük 24%-a állt ökológiai gazdálkodás alatt. Ezt követte a bodza és az alma 13, illetve 10%-kal.

Biogazdálkodásba bevont területek aránya gyümölcsfajonként

Biogyümölcsösök a legnagyobb arányban Komárom-Esztergom megyében vannak, ahol az érintett gyümölcsfajok területének közel egyharmada áll ökológiai gazdálkodás alatt. Zala és Csongrád megyében volt a legkisebb a biogazdálkodásba bevont gyümölcssterület hányada.

Biogazdálkodásba bevont gyümölcssterület aránya megyénként

Az ültetvény irányítójának korát is figyelembe véve a 40 év alattiak átlag feletti (7,6%), a 65 év feletti pedig átlag alatti arányban (3,0%) rendelkeznek biogazdálkodásba bevont területtel.

Fajtahasználat

A hazai almatermesztést rendkívül nagy számú fajta jellemzi: az adatfelvétel során 153 féle almafajtát neveztek meg a gazdálkodók, a három legfontosabb az Idared, a Florina és a Jonagold. Második legnagyobb területű gyümölcsfajunk, a meggy esetében 25 fajtát soroltak fel, közülük legfontosabbak az Érdi bőtermő, az Újfehértói fűrtös, illetve a Kántorjánosi. A sorban harmadik dió termesztésében mindössze 2, a bodza esetében pedig 1 fajta dominál.

Legfontosabb fajták az összeírt gyümölcsfajok esetében

alma

meggy

dió

bodza

szilva

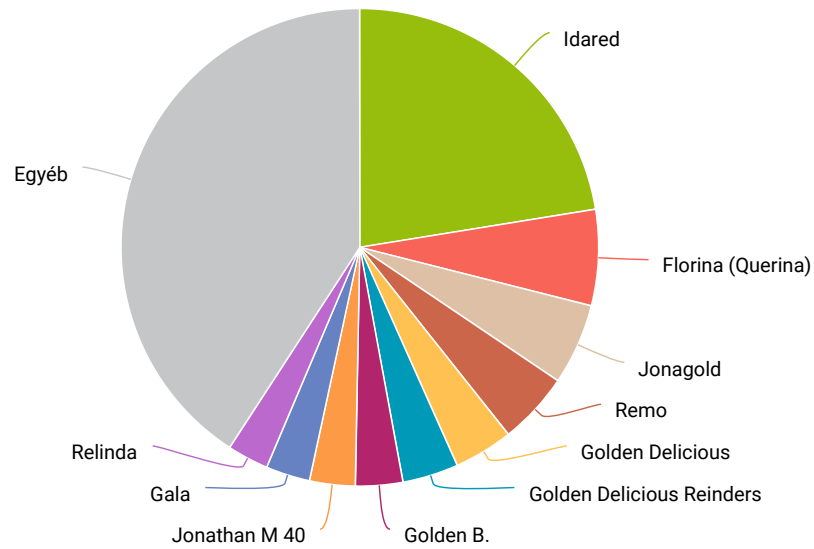
kajszi

őszibarack

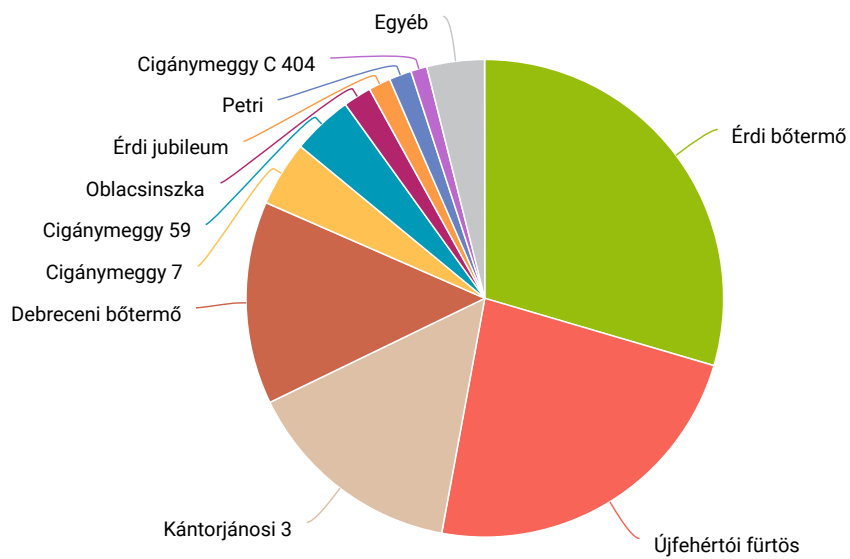
cseresznye

körte

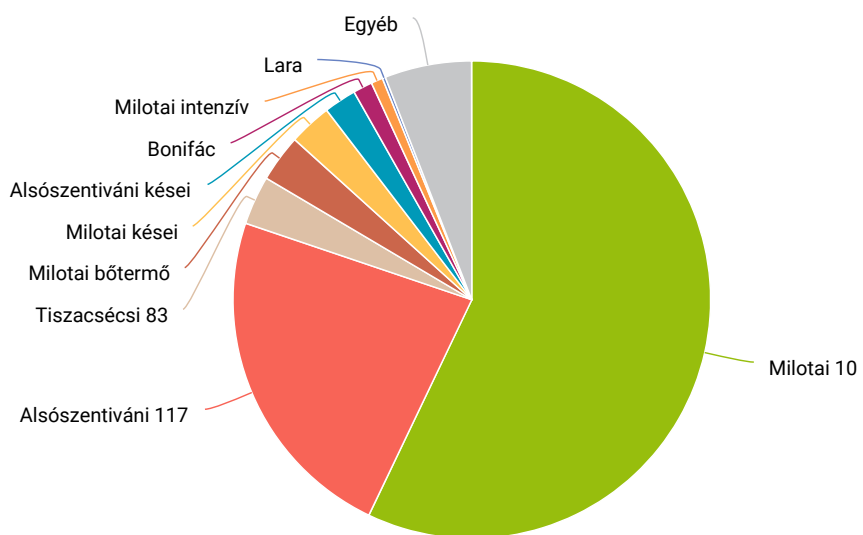
Alma fajták

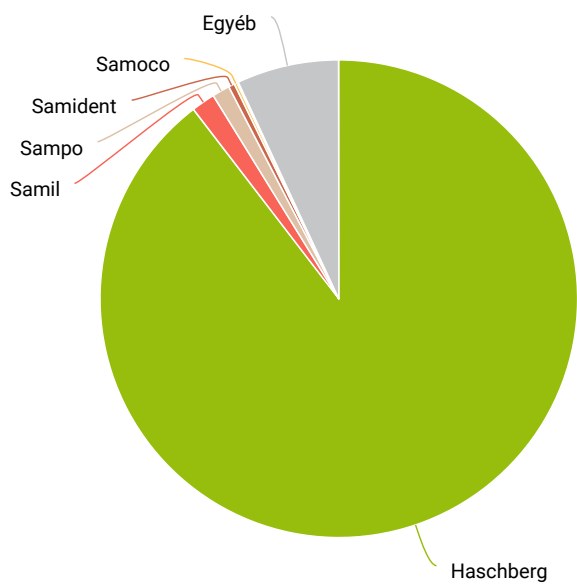
Meggy fajták

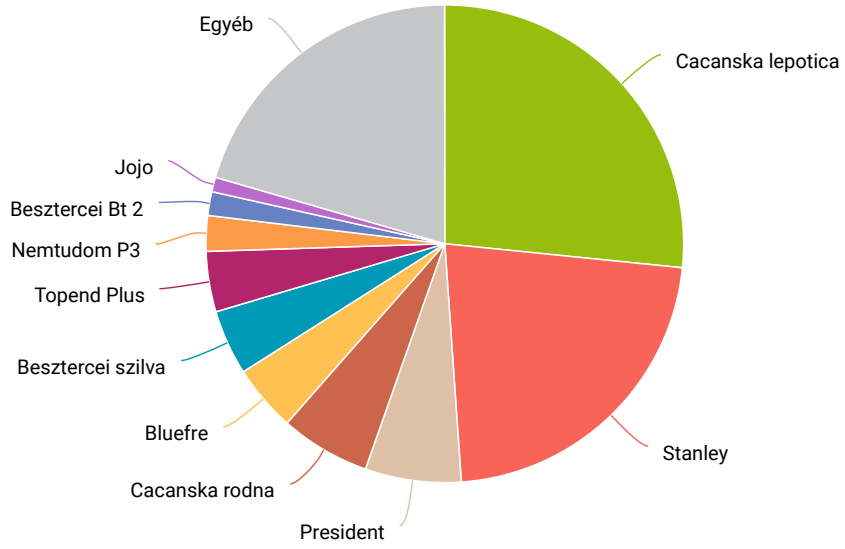
Dió fajták

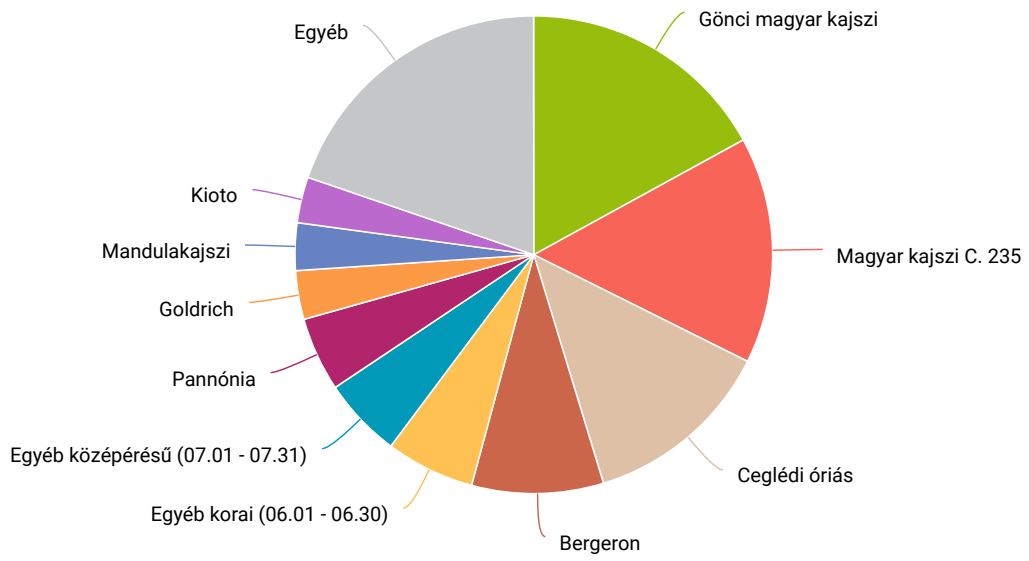
Bodza fajták

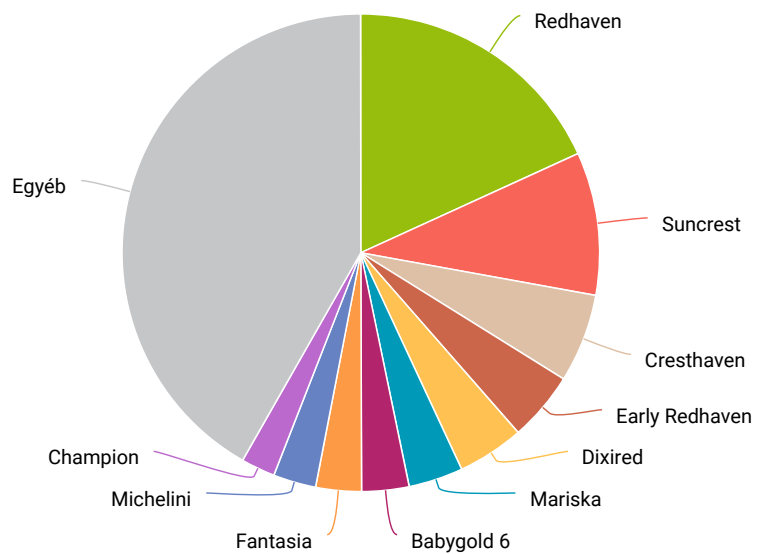
Szilva fajták

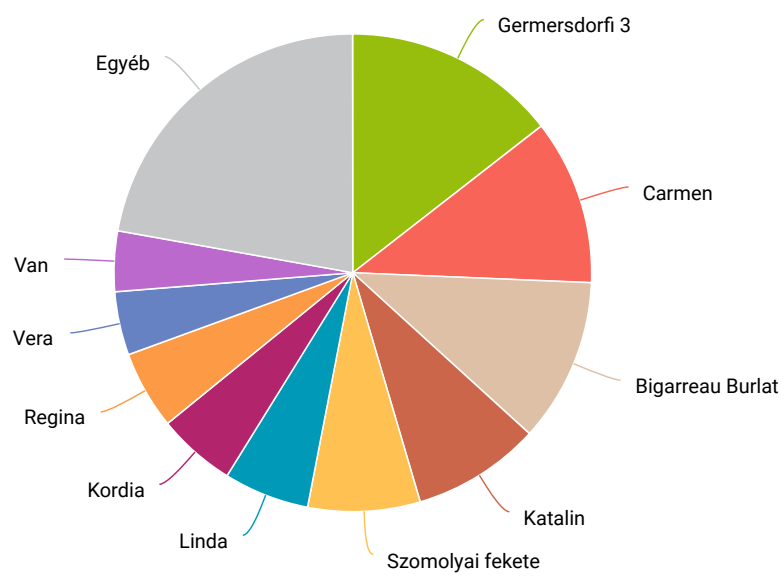
Kajszi fajták

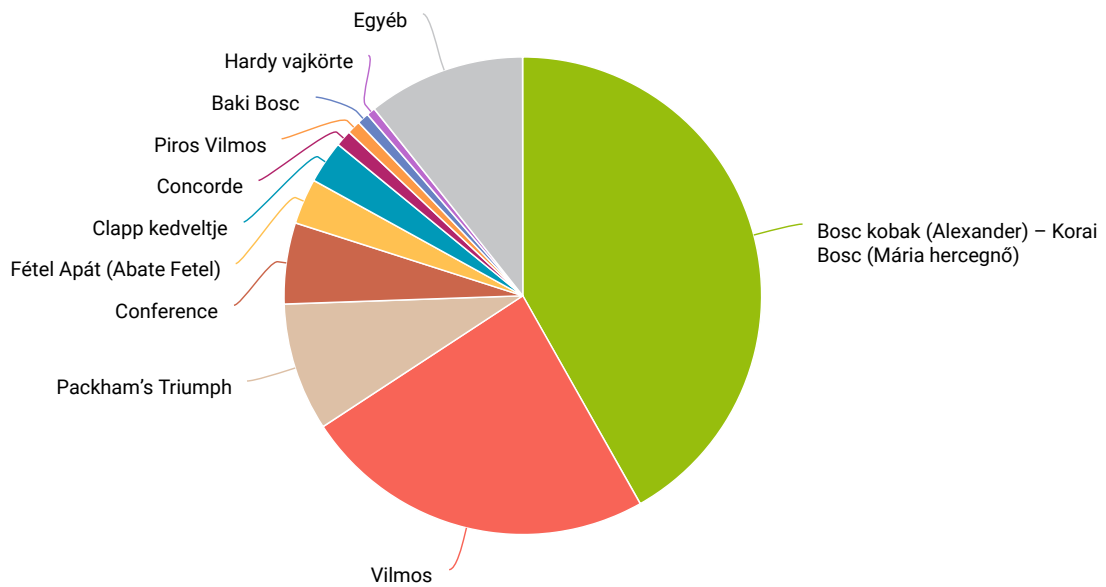
Őszibarack fajták

Cseresznye fajták

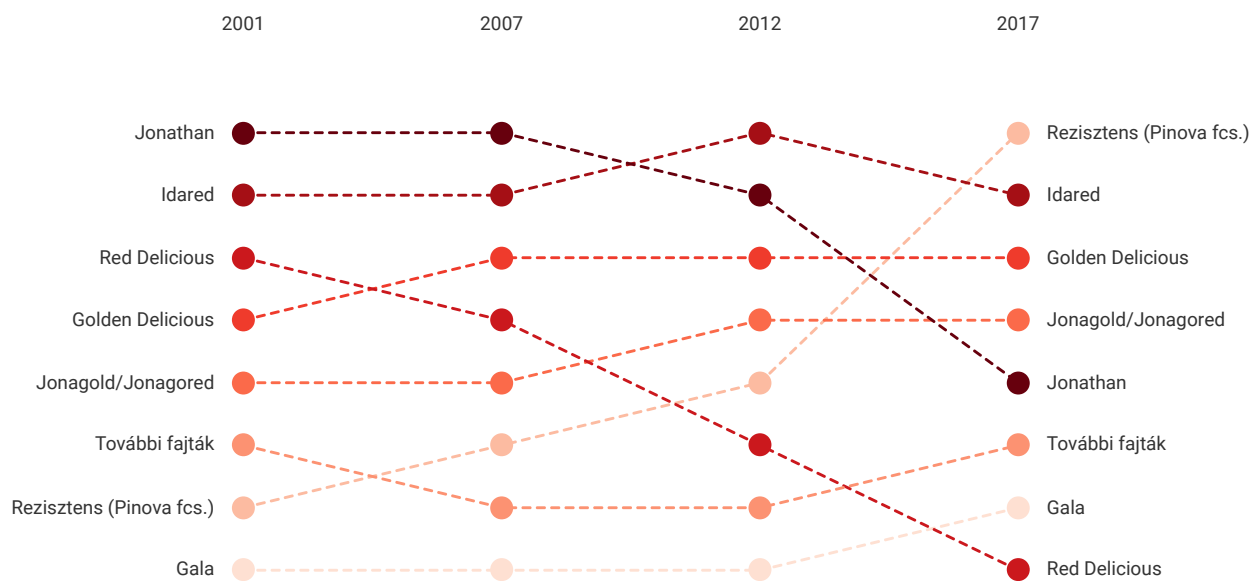

Körte fajták

Az almatermesztés fajtaösszetételében jelentős változások történtek a 2001-es ültetvény-összeírás óta: visszaszorulóban van az akkor még legjelentősebb Jonathan fajtacsoport, ezzel szemben a Rezsztens (Pinova) jelentősége folyamatosan növekszik, 2017-ben az ebbe a csoportba tartozó fajták adták az almaterület legnagyobb részét (27%-át).

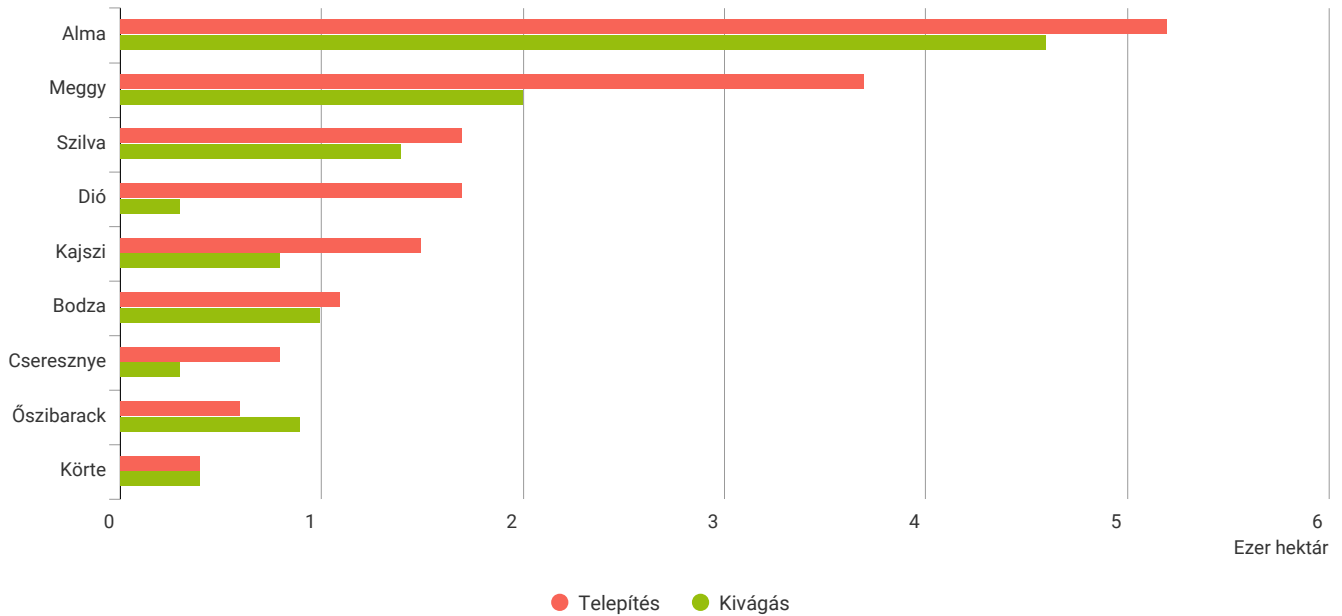
Az almatermesztés fajtaösszetételének változása 2001 óta

Telepítés és kivágás

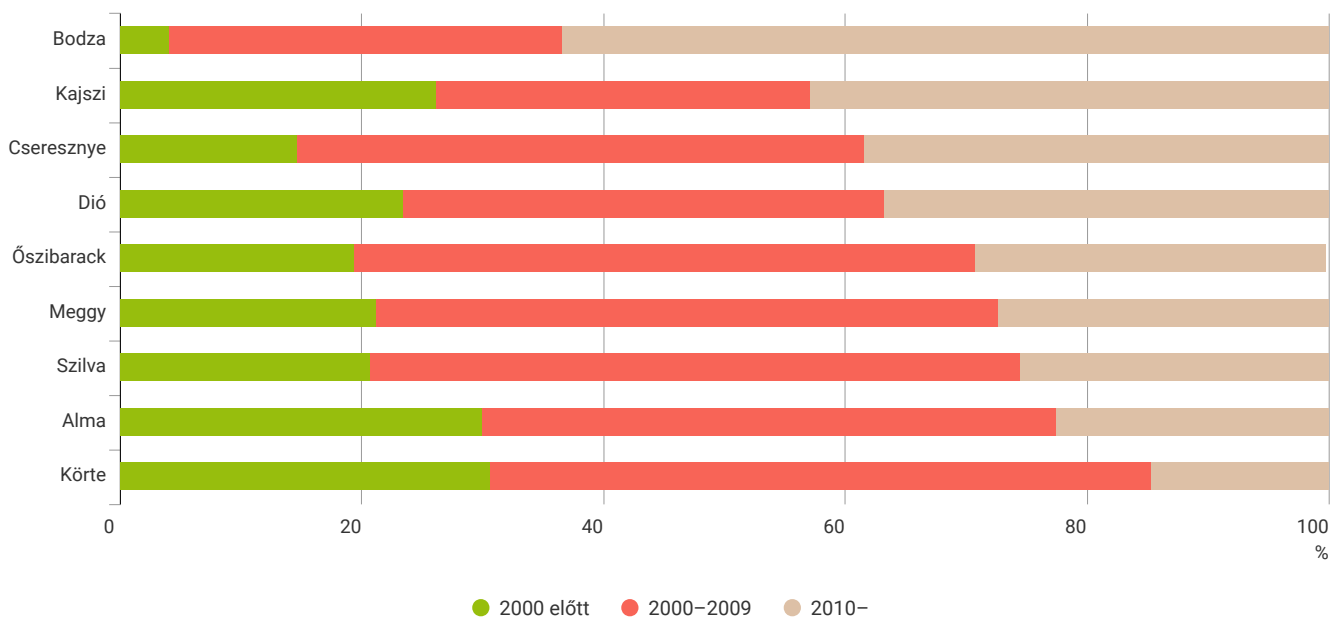
A következő öt évben tervezett kivágásra és telepítésre vonatkozó információk alapján a meggy és a dió területében várható jelentős növekedés. A legnagyobb területen alma- és meggyfákat terveznek telepíteni a gazdálkodók. Az őszibarack az egyetlen gyümölcsfaj, amelyik esetében nagyobb területet vágnának ki a közeljövőben a gazdálkodók, mint amekkorát telepítenének.

A következő 5 évre vonatkozó telepítési és kivágási tervek az összeírt gyümölcsfajok esetében

Bodzaültetvényeink a legfiatalabbak, területük majdnem kétharmadát 2010 után telepítették. Ezzel szemben a 2000 előtt telepített területek aránya a hazai alma- és a körteültetvények esetében a legnagyobb (30, illetve 31%).

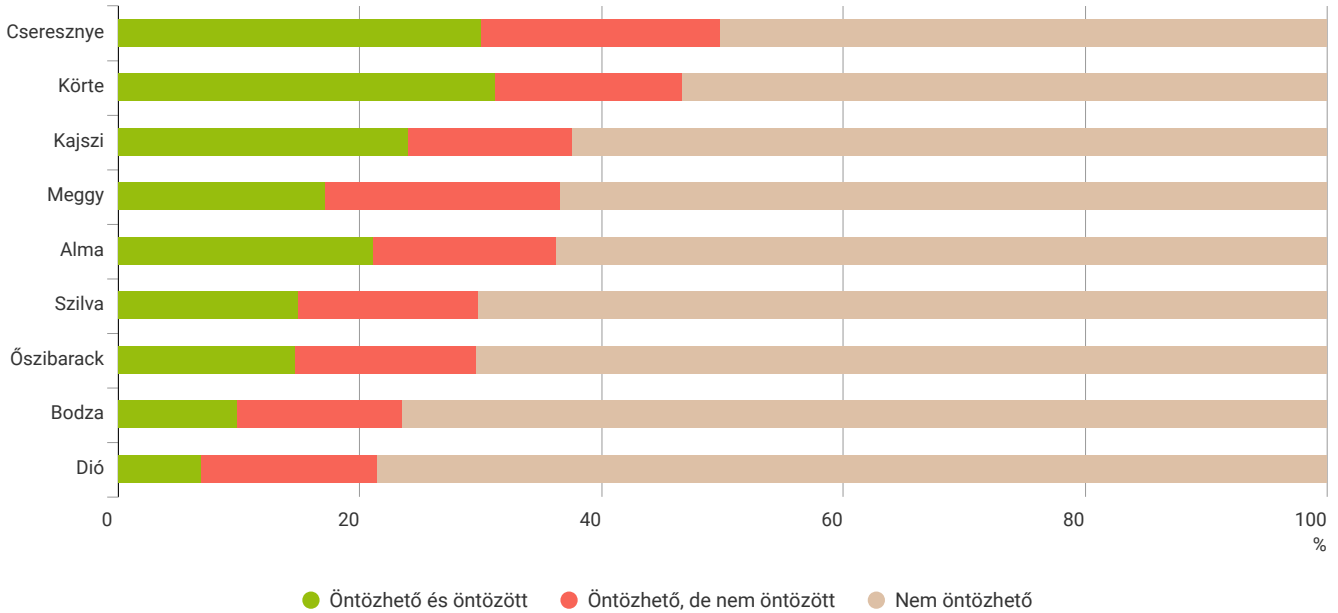
Ültetvények telepítésének ideje az összeírt gyümölcsfajok esetében

Öntözés

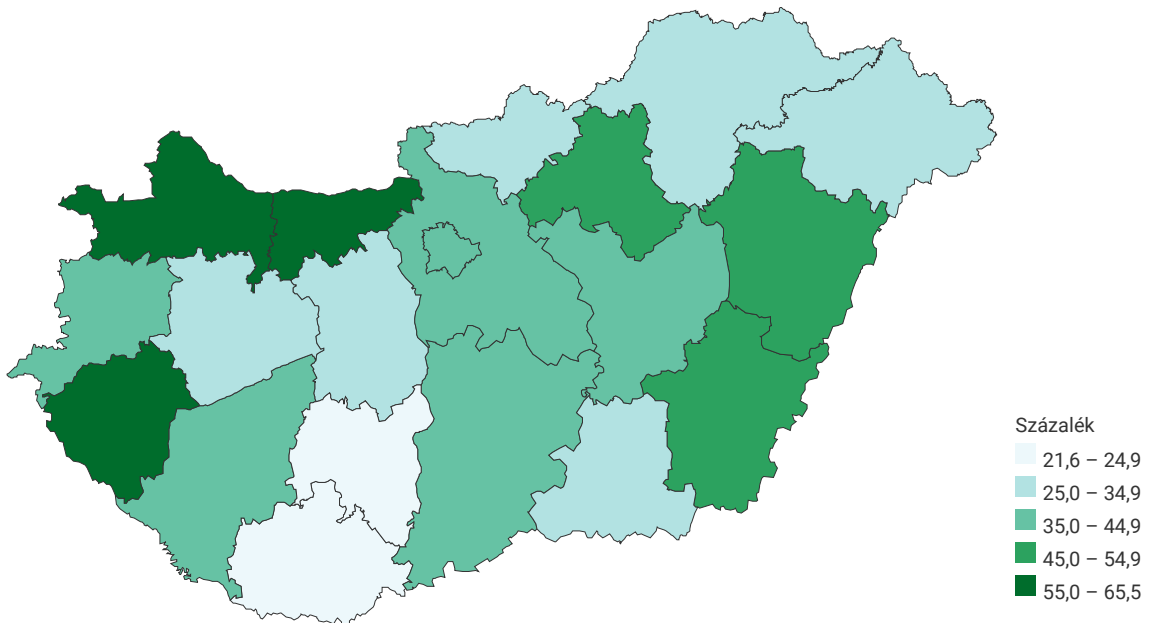
A cseresznye- és körteültetvények majdnem fele öntözhető. A megye területének 37%-a öntözhető, a gazdálkodók ennek a kapacitásnak 2017 során a felét sem használták ki. A legkevésbé a bodza- és dióültetvények esetében van megoldva a vízpótlás, az öntözhető területek aránya ezeknél a gyümölcsfajoknál 24, illetve 22%-os.

Ültetvények öntözhetősége fajonként

Az öntözhető területek aránya Zala megyében a legmagasabb, ahol a gyümölcsösültetvény-területek több mint kétharmada öntözhető.

Ültetvények öntözhetősége megyénként

Módszertan

Az adatok forrása a 2018. február 14. és április 16. között végrehajtott [Gyümölcsösültetvények összeírása, 2017](#) című adatfelvétel.

Az összeírás az EU-rendeletben kötelezően előírt négy gyümölcsfaj (alma, körte, kajszibarack és őszibarack) mellett a hazai sajátosságok figyelembe vételével a meggy, a cseresznye, a szilva, a dió és a bodza gyümölcsfajokra terjedt ki, az Országos Statisztikai Adatfelvételi Program (OSAP) 2017-re szóló jogi szabályozásának megfelelően (OSAP 2419 nyilvántartási számú adatgyűjtés). Az adatfelvételben a fent felsorolt gyümölcsfajok azon ültetvényei kerültek teljes körűen megfigyelésre, amelyek 2017-ben területalapú támogatás igénylés alapján elérték legalább 2500 m² területnagyságot. A felmérés során adatszolgáltatásra kötelezettek az ezen gyümölcsösültetvényt használó természetes személyek, illetve jogi személyiségű és jogi személyiség nélküli gazdasági szervezetek voltak.

A felmérés az ország mintegy 1500 településén közel 15 ezer gazdaság több mint 37 ezer ültetvényére terjedt ki.

Fogalmak

Gazdaság: az összeírás során egy gazdaságnak minősültek azok a Magyar Államkincstárnál egységes területalapú támogatást igénylő ügyfelek, akik az összeírásban érintett 9 gyümölcsfaj közül legalább 1 esetében 2017 során támogatási kérelmet adtak be legalább 2500 m²-t elérő területre.

Ültetvény: az összeírás során egy gyümölcsösültetvénynek minősült a legalább 2500 m²-t elérő, gyümölcsfákkal összefüggően betelepített árutermelő terület, amely a 2017. évi támogatásikérelmek-bejelentés alapján az egységes területalapú támogatási adatbázisban egy gazdálkodóhoz (ügyfélhez) köthető, egy MEPAR-blokkon belüli lehatárolás.

Biogazdálkodás: jogszabályok által meghatározott termelési módszer, amely során a gazdálkodók az adott ültetvényre vonatkozóan a Biokontroll Hungária Nonprofit Kft. vagy a Hungária Öko Garancia Kft. által tanúsítottan biogazdálkodást végeznek, vagy átállási időszak alatt lévő területet használnak.

Öntözhető terület: a gazdaság területén rendelkezésre álló, öntözőberendezésekkel és vízmennyiséggel öntözhető terület.

Öntözött terület: az öntözhető területnek az a része, amelyet 2017-ben legalább egyszer megöntöztek.

Termelői és értékesítői szervezet (TÉSZ) tagja: elismert zöldség-gyümölcs termelői szervezet aktív tagja.

Termelői csoport (TCS) tagja: zöldség-gyümölcs termelői csoport (ún. előzetesen elismert TÉSZ) tagja.

Integrátor: egyéb, TÉSZ- vagy TCS-elismeréssel nem rendelkező koordinációban inputgyártó, termelő, kereskedő vagy feldolgozóipari vállalkozás, amely koordinál az integrációban, végzi az inputok beszerzését, a termelés előfinanszírozását, a megtermelt termék átvételét, áruvá készítését/feldolgozását és értékesítését, és/vagy termelésszervezést és/vagy a szaktanácsadást.

Termelői integráció tagja: olyan egyéb, TÉSZ- vagy TCS-elismeréssel nem rendelkező inputgyártó, termelő, kereskedő vagy feldolgozóipari vállalkozás által koordinált integráció szereplője, amely végzi az inputok beszerzését, a termelés előfinanszírozását, a megtermelt termék átvételét, áruvá készítését/feldolgozását és értékesítését, és/vagy termelésszervezést és/vagy a szaktanácsadást.

Termelői együttműködés tagja: egyéb, lazább termelői szerveződés tagja.

Kapcsolódó hivatkozások

Ajánlott oldalak

- Gyümölcsösültetvények összeírása, 2017 [https://www.ksh.hu/agrarcentzusok_ultetvenyek]
- Gyümölcstermesztés Magyarországon (interaktív grafikon) [<https://www.ksh.hu/interaktiv/storytelling/gyumolcs/index.html>]

Kapcsolódó táblázatok

- STADAT – 4.1.21. A szőlő és a fontosabb gyümölcsfajok összes termése (1990–)
[https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_omn009.html]
 - STADAT – 4.1.18. A fontosabb gyümölcsfélék termesztése és felhasználása (2014–)
[https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_omn006a.html]
 - STADAT – 6.4.1.18. Gyümölcstermelés (2000–)
[https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_omn025a.html]
 - Agrárcenzusok – Hosszú idősorok – 6.1.8. Gyümölcsök felvásárlási átlagára, 1946–2016
[https://www.ksh.hu/docs/hun/agrar/html/tabl1_6_1_8a.html]
 - Agrárcenzusok – Hosszú idősorok – 6.2.6. Gyümölcsök piaci termelői átlagára, 1946–2016
[https://www.ksh.hu/docs/hun/agrar/html/tabl1_6_2_6.html]
-

www.ksh.hu